

ACTIEPROGRAMMA
ONDERWIJS EN ONDERNEMEN

Onderwijs
Onderneemt!

www.onderwijsonderneemt.nl

Juist in het onderwijs is het mogelijk de blik van mensen te openen voor de mogelijkheden van ondernemen en het aanleren van de benodigde kennis, houding en vaardigheden. Daarom wil het kabinet ondernemen in het onderwijs stimuleren; van basisschool tot en met universiteit.

Minister van der Hoeven

“Ik zet mij in voor een schoon, slim en ondernemend Nederland. Ik wil dat het vanzelfsprekend wordt om uit te blinken, creatief te zijn en lef te tonen. Bijvoorbeeld door een eigen bedrijf te starten of binnen bestaande bedrijven te vernieuwen. Juist het onderwijs biedt volop mogelijkheden mensen vertrouwd te maken met ondernemerschap.”

In samenwerking met (koepel)organisaties uit het onderwijs en het bedrijfsleven hebben de ministeries van EZ, OCW en LNV sinds 2000 ondernemen in het onderwijs gestimuleerd. Steeds meer scholen besteden aandacht aan ondernemen. Dit kabinet richt zich op het verder aanmoedigen, ondersteunen en professionaliseren van de onderwijsinstellingen op dit gebied. Doelstellingen tot 2011 zijn:

- > Een toenemend aantal onderwijsinstellingen in Nederland heeft ondernemerschap in het onderwijs geïntegreerd in beleid, organisatie en lesprogramma.
- > Meer leerlingen en studenten gedragen zich ondernemender, zijn positief over ondernemerschap en starten binnen vijf jaar na afronding van hun opleiding een eigen bedrijf.

Om ondernemen in het onderwijs te bevorderen en onderwijs en bedrijfsleven dichter bij elkaar te brengen heeft het kabinet het Actieprogramma Onderwijs en Ondernemen in het leven geroepen, voortbouwend op het eerdere partnership Leren Ondernemen. Dit programma wordt in opdracht van de ministeries EZ, OCW en LNV uitgevoerd door SenterNovem.

Veel partijen stimuleren ondernemen in het onderwijs. Denk aan brancheorganisaties uit onderwijs en bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en kenniscentra. SenterNovem werkt waar mogelijk graag samen met hen aan het Actieprogramma.

Het Actieprogramma wil de doelstellingen als volgt bereiken:

VERZAMELEN EN VERSPREIDEN VAN GOEDE VOORBEELDEN

In 2008 zijn 28 projecten van start gegaan. Deze projecten zijn divers van aard en verspreid over de hele onderwijskolom: van basisschool tot en met universiteit. De projecten komen voort uit de subsidieregeling Ondernemerschap en Onderwijs 2007. SenterNovem volgt de projecten en ondersteunt waar nodig. De resultaten van deze projecten worden verspreid en kunnen anderen inspireren.

Daarnaast verzamelt SenterNovem ondernemende projecten uit het veld via de website www.onderwijsonderneemt.nl. Iedereen met goede voorbeelden kan een projectomschrijving toevoegen. Deze website speelt een belangrijke rol in het delen van kennis en ervaringen.

Momenteel zijn er 28 projecten die gebruik maken van de subsidieregeling Ondernemerschap en Onderwijs 2007.

Deze zijn actief in de volgende sectoren:

- > Basisonderwijs: 9 projecten
- > Voortgezet onderwijs: 8 projecten
- > Middelbaar Beroeps Onderwijs: 5 projecten
- > Hoger onderwijs (HBO en universiteit): 6 projecten (ook wel bekend als Centres of Entrepreneurship)

Minister Verburg

“In de groene sector is ondernemerschap essentieel. Dat ondernemerschap is al aanwezig. Een mooi voorbeeld vind ik DAFNE. Wageningen Universiteit en enkele agrarische hogescholen werken samen om studenten, docenten en onderzoekers ondernemerszin en ondernemerschap bij te brengen. Dat zet aan tot innovatie en stimuleert om er een goed verkoopbaar product van te maken.” (LNV)

SUCCESSVOL ONDERNEMEND ONDERWIJS

Tot op heden is er weinig bekend over succesvol ondernemend onderwijs. Monitoring van lopende projecten geeft meer inzicht en kan de ontwikkeling van ondernemend onderwijs verdiepen en versnellen. Welke aanpak werkt? Kun je een aanpak doorvertalen naar een andere onderwijssector? Naar dit soort vragen zet SenterNovem onderzoek uit.

ONDERWIJSNETWERKEN ONDERNEMEN

Onderwijsinstellingen uit het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs kunnen samen met het regionale bedrijfsleven, Kamers van Koophandel, kenniscentra, lerarenopleidingen en andere instanties netwerken opzetten. SenterNovem ondersteunt deze netwerken met een subsidieregeling. Een netwerk vult zelf de werkwijze in.

Doelstellingen netwerk:

- > Het effectief vormgeven en verankeren van onderwijs en ondernemen activiteiten (in visie, programma en structuur) in de eigen instelling(en);
- > Structureel ondersteunen van kennisopbouw en -uitwisseling over ondernemerschapsonderwijs in het netwerk;
- > Het stimuleren van onderwijsinstellingen en partijen in de regio om ook actief aan de slag te gaan met onderwijs en ondernemen.

SCHOLINGSAANBOD ONDERNEMEND ONDERWIJS

Ondernemende docenten en schoolmanagers op alle onderwijsniveaus krijgen de mogelijkheid om scholing te volgen op het gebied van ondernemend onderwijs. SenterNovem gaat het ontwikkelen van aanbod voor ondernemend onderwijsstrainingen stimuleren.

LANDELIJK CERTIFICAAT ONDERNEMEN

Een aantal onderwijsinstellingen in het hoger onderwijs biedt leerlingen de mogelijkheid, naast de reguliere opleiding, een certificaat te behalen voor ondernemerschap. Het Actieprogramma wil dit initiatief verbreden en een landelijk certificaat realiseren, met aandacht voor kennis en attitude, van mbo tot en met universiteit.

PROGRAMMA VOOR EXCELLENTE STUDENTEN

Studenten uit het hoger onderwijs kunnen in de Verenigde Staten vaardigheden en kennis voor ondernemerschap opdoen. SenterNovem zet samen met de Kauffman Foundation een stageprogramma op. Hoger onderwijsinstellingen kunnen kandidaten aandragen.

De Kauffman Foundation is een instituut met veel ervaring in ondernemerschapsonderwijs. Kauffman werkt samen met universiteiten als Harvard en Stanford en topbedrijven in de Verenigde Staten.

ONDERNEMEN IN HOGER ONDERWIJS

In 2008 zijn 6 Centres of Entrepreneurship van start gegaan met 12 miljoen euro subsidie. Daarbij zijn in totaal 8 universiteiten en 7 hogescholen betrokken, en diverse regionale netwerken van bedrijven en andere organisaties. Er is bij het hoger onderwijs meer animo voor ondernemerschap. Daarom is opnieuw subsidie beschikbaar. EZ, OCW en LNV werken in het kader van de 'valorisatie-agenda' van het Innovatieplatform aan de nieuwe oproep voor voorstellen.

Centres of Entrepreneurship

- > Gelderland Ondernemt! (GO!): Samenwerking van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, de Hogeschool ArteEZ en de Radboud Universiteit.
- > Holland Program on Entrepreneurship (HOPE) is een samenwerking van de Erasmus Universiteit, de TU Delft en de Universiteit Leiden.
- > Maastricht Centre of Entrepreneurship: Universiteit van Maastricht.
- > Coöperatie Amsterdamse scholen voor Entrepreneurship (CASE): In CASE participeren de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit, de Hogeschool van Amsterdam en INHOLLAND.
- > Dutch agro-food Network of Entrepreneurship (DAFNE): Het consortium DAFNE is een samenwerking van de Wageningen Universiteit, Hogeschool Van Hall Larensteijn, HAS Den Bosch en CAH Dronten.
- > Centre of Entrepreneurship in the Creative Industrie: Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

Minister Plasterk

"Onze welvaart hangt af van ondernemerschap. Al eeuwen. Via het onderwijs geven wij nu een forse impuls zodat scholen binnen het onderwijsaanbod meer aandacht kunnen besteden aan ondernemerschap. Jongeren komen dan op de arbeidsmarkt met ervaring in het nemen van initiatief en het opzetten van een eigen bedrijf." (OCW)

WAT DOET HET ACTIEPROGRAMMA NOG MEER?

SenterNovem houdt zich met het Actieprogramma ook bezig met kennisdeling, het geven van advies, het verbinden van partijen en het stimuleren van het veld. Dit doet zij onder andere door te participeren in een Europees project met de naam SEET (Stimulating Entrepreneurial Education and Training). Acht partners uit zes landen wisselen ervaringen uit over ondernemen en onderwijs en gebruiken goede voorbeelden van elkaar.

Het Actieprogramma organiseert jaarlijks onder de naam 'The Next Level' een wedstrijd ter promotie van ondernemen in het onderwijs voor leerlingen, studenten en docenten. Voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs worden prijzen uitgereikt voor het meest ondernemende project. De verkiezingsstrijd brengt op een luchtige manier goede voorbeelden onder de aandacht.

Daarnaast stimuleert het Actieprogramma het veld om activiteiten goed en professioneel uit te voeren. SenterNovem heeft een kwaliteitskader opgesteld als leidraad bij de uitvoering van het Actieprogramma.

Meer informatie is te vinden op de website www.onderwijsonderneemt.nl. Doe ook eens de quickscan. Op de website kunt u een reeks vragen doorlopen en bekijken hoe uw eigen onderwijsinstelling of ondernemend project ervoor staat.

Het Actieprogramma Onderwijs en Ondernemen bundelt inspirerende initiatieven, brengt partijen samen en biedt ondersteuning om gezamenlijk activiteiten uit te voeren. Het ondersteunt onderwijsinstellingen om ondernemend leren te ontwikkelen en (regionaal) te verduurzamen, kennis uit te wisselen en effecten van ondernemen in het onderwijs te onderzoeken. Daarnaast is het programma actief met informatieverspreiding en activiteiten om het onderwerp onder de aandacht te brengen.

MEER INFORMATIE

www.onderwijsonderneemt.nl

VRAGEN?

onderwijsonderneemt@senternovem.nl

CONTACTGEGEVENS

SenterNovem

Juliana van Stolberglaan 3

Postbus 93144

2509 AC Den Haag

telefoon: 070 3 735 735

fax: 070 3 735 100

Juni 2009

IONDO901

The logo for SenterNovem features the word "SenterNovem" in a bold, sans-serif font. A blue curved line arches over the "er" in "Senter" and the "o" in "Novem".

Actieprogramma Onderwijs en Ondernemen wordt uitgevoerd door SenterNovem in opdracht van de Ministeries EZ, OCW en LNV.